

Quranimi Öyrənirəm

Təcvidli
QURANI-KƏRİM
ƏLİFBASI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Quranımı Öyrənirəm

Təcvidli
QURANI-KƏRİM
ƏLİFBASI

***Həqiqətən, bu Quran (bütün bəşəriyyəti) ən doğru yola
(islama) yönəldir, yaxşı işlər görən möminlərə böyük bir
mükafata nail olacaqları ilə müjdə verir!***

(İsra 17/9)

***“Sizin ən xeyirliniz Quranı öyrənən
və öyrədəndir!”***

(Buxari, Fəzailul-Quran, 21)

Allah-Təala Qurani-Kərimin ilk nazil olan ayəsində buyurur ki:

“Yaradan Rəbbinin adıyla OXU!”

Oxumaq və öyrənmək Rəbbimizin əmridir. Quran öyrənmək niyyətində olan bir insan da Sevimli Peyğəmbərimizin (s.ə.s) bu sözünü də əsla unutmamalıdır: *“Sizin ən xeyirliniz Qurani öyrənən və öyrədəndir!”*

Hər hərfi bir möcüzə olan Quran Allahın iradəsini ifadə edir. Onun hər hərfində min bir möcüzə gizlidir. Kim Qurana yaxındırsa, Allaha da yaxındır. Allaha yaxın olan da Quranın hikmətinə və sirlərinə nail olar, təfəkkürü dərinləşər, təqvalı ömür yaşayar. Təqva ilə ömür yaşayana da Allah sətirlərdə olmayanı öyrəder. Ayədə buyurulur: **“Allahdan qorxun, Allah sizə öyrəder.”**
(əl-Bəqərə, 282)

Həyat yolçuluğu böyük və dərin uçurumlarla doludur. Bu səfərdə insan üçün ən lazımlı kompas və rəhbər isə Allah tərəfindən ehsan edilmiş Qurani-Kərim və Həzrət Peyğəmbərdir. Bunlar insan həyatının ilahi müvazinəti üçün iki böyük nemətdir. Bəşəriyyəti ifrat və təfriddən qurtararaq istiqamət məhvərində qurtuluşa çatdıracaq ilahi lütfdür.

Qiymətli övladlarımız: Sizin daha rahat istifadə edə bilməyiniz üçün içərisinə təcvid qaydalarını da yerləşdirərək bu Əlifbanı hazırladıq. Diləyimiz daha həvəslə və maraqla Quran oxumağı öyrənib, ən xeyirlililər arasına qatılmanızdır..

Çalışmaq bizdən, müvəffəqiyyət isə Allahdandır.

Bu kitab Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin 22 may 2017-ci il DK-412/M nömrəli razılıq məktubu ilə nəşr edilmişdir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**Rəbbim! Asanlaşdır, çətinləşdirmə.
Rəbbim! İşimi xeyirlə tamamla”.**

QURANI-KƏRİM ƏLİFBASI

Qurani-Kərim ərəbcə endirilmiş bir kitabdır. Bu səbəblə Quran ərəb əlifbası ilə yazılır və oxunur. Bu əlifba 28 hərfdən ibarətdir. Bizim əlifbamızdan fərqli olaraq Quran əlifbası sağdan sola doğru yazılır və oxunur. Yəni bizim əlifbamızdan fərqli olaraq Quran əlifbasında kiçik və böyük hərflər yoxdur. Qalın incə və pəltək hərflər mövcuddur.

Qurani-Kərim hərfləri sırası ilə bunlardır:

ج Cim	ث *Sə	ت تة Tə	ب Bə	ا Əlif
ر Ra	ذ *Zəl	د Dəl	خ Xa	ح Ha
ض Dad	ص Sad	ش Şin	س Sin	ز Zə
ف Fə	غ Ğayn	ع Ayn	ظ *Za	ط Ta
م Mim	ل Lam	ك كة Kəf	ق Qaf	
ي ية Yə	لا Laməlif	ه هة هة Hə	و Vav	ن Nun

QARIŞIQ CƏDVƏL

Aşağıdakı hərflərin adlarını söyləyin

ا	ز	ش	خ	د
ح	تة	ظ	س	ر
ط	ق	ك	ع	ض
ل	ذ	ص	ب	فا
ه ه	ى	غ	ث	و
م	ج	هه	ن	ك

“Qurani lazimi şəkildə gözəl oxuyan kimsə, vəhy gətirən şərəfli və itaətkar mələklərlə bərabərdir”.

(Buxari, Tövhid, 52; Müslim, Müsafirin, 243)

QALIN HƏRFLƏR

Quran əlifbasında oxunuşuna görə qalın səslənən 8 hərf var.

ط	ض	ص	خ
ر	ق	غ	ظ
Qeyd:	ر hərfi üstün və ötrədə qalın oxunur. Əsrədə isə incə hərflər kimi oxunur.		
ع ح - Ha və Ayn hərfəri məxrəc olaraq incə hərflərdir, qalın deyil.			

PƏLTƏK HƏRFLƏR

Quran əlifbasında 3 dənə pəltək hərf var.
Pəltək hərflər dilin ucu üst dişlərin ucuna toxundurularaq oxunur

ظ	ذ	ث
dil ucunun üstü dişlərin başında,	dil ucunun üstü dişlərdən bir az irəlidə	dil ucunun üstü dişlərdən bir az irəlidə

**Bir-birinə bənzəsə də, lakin oxunuşda
bir-birindən fərqlənən hərfər**

ت - ط	د - ض	ض - ظ	ق - ك
ث - س - ص	ح - خ - ه	ذ - ز - ظ	

HƏRFLƏRİN MƏXRƏCLƏRİ

Məxrəc Quran hərflərinin (ağız və boğazda) çıxdığı və başqa hərflərdən ayrıldığı yerə deyilir.

Qurani-Kərim hərflərinin 17 məxrəci var:

1. Ağızda havanın öz-özündən girib-çıxdığı yerdir. Buradan hərfi-mədd olan (**ا**) çıxar. (**ا**) hərəkə aldığında həmzə olur. Hərəkəsiz gələrsə əslində hərf deyil, hərfi-məddir. (**و**) və (**ی**) isə hərəkə aldığı zaman normal hərfə çevrilirlər.
2. Boğazın sinəyə bitişik yerindən (**أ هـ**) çıxar.
3. Boğazın ortasından (**ح ع**) çıxar.
4. Boğazın dilə bitişik yerindən (**غ خ**) çıxar.
5. Dilin boğaza bitişik yerindən və (dilin) üstü ilə bərabər (**ق**) çıxar.
6. (**ق**) məxrəcinin bir barmaq aşağısından (**ك**) çıxar.
7. (**ك**) məxrəcinin aşağısından və dilin ortasından (**ج ش ی**) çıxar.
8. Dilin iki yanından birinin (sol və ya sağ) azı diş ilə daha gerisindəkilərə xəfifcə dəyməsi ilə (**ض**) çıxar.
9. Dilin (ön) tərəfinin üst damaqdakı dəhik (azı), nəb (köpək dişləri), rəbaiyyə (öndəki dörd diş) və səniyyə (ön) dişlərinə dəyməsilə (**ل**) çıxar.
10. Dil ucunun üst ön dişlərinin ətlərinə dəyməsilə (**ن**) çıxar.
11. (**ن**) məxrəcinin bir az arxasından (**ر**) çıxar.
12. Dil ucu ilə üst ön dişlərinin yarısından yuxarisından (nisfi-əlasından) (**ط د ت**) çıxar.
13. Dil ucu ilə alt ön dişlərinin yarısının yuxarisından (**ص س ز**) çıxar.
14. Dil ucunun üst üzü ilə üst ön dişlərinin başlarından (**ظ ذ ث**) çıxar.
15. Üst ön dişlərinin başları ilə alt dodağın üzündən (**ف**) çıxar.
16. Dodaq məxrəci. Dodaqların sıx qapanmasıyla (**ب**), xəfif qapanmasıyla (**م**), qapanmadan bir-birinə yaxınlaşdırılmasıyla (zəmm edilməsi ilə) (**و**) çıxar.
17. Xəyşüm; yeni geniz (burun) boşluğu. Buradan idğam və ixfa olan (**ن**) çıxar.

HƏRFLƏRİN BAŞDA, ORTADA və SONDA YAZILIŞ ŞƏKİLLƏRİ

Qurani-Kərim hərfləri də bizim əl yazısında olduğu kimi əvvəlində və sonrasında olan hərflərlə birləşərək yazılır və oxunur.

Hərflərin BAŞDA Yazılış Şəkli (yəni; özündən sonrakı hərfə bitişmiş şəkli)

أ	ب	ت	ث	ج	ح	خ
د	ذ	ر	ز	س	ش	ط
ض	ط	ظ	ع	غ	ف	ق
ك	ل	م	ن	و	ه	ي

Hərflərin ORTADA Yazılış Şəkli (yəni; hər iki tərəfə bitişmiş şəkli)

أء	ب	ت	ث	ج	ح	خ
د	ذ	ر	ز	س	ش	ط
ض	ط	ظ	ع	غ	ف	ق
ك	ل	م	ن	و	ه	ي

Hərflərin SONDA Yazılış Şəkli (yəni; özündən əvvəlki hərfə bitişmiş şəkli)

أء	ب	ت	ث	ج	ح	خ
د	ذ	ر	ز	س	ش	ص
ض	ط	ظ	ع	غ	ف	ق
ك	ل	م	ن	و	ه	ي

*Qeyd: Bu hərflər özündən sonrakı hərflə birləşməz: **ادذرزو**

ÜÇ HƏRƏKƏNİN OXUNUŞU

ÜSTÜN (Fatha) — ƏSRƏ (Kəsrə) — ÖTRƏ (Dəmmə) —

Hərəkə Quran hərflərini səsləndirən işarələrə deyilir. Bu hərəkələr hərfin üstündə və ya altında yazılır. Quran hərflərini səsləndirən üç hərəkə var: **Üstün** -hərflərin üzərində yazılan çəpinə xətdir. Qalın hərfləri “a” səsi ilə, incə hərfləri “ə” səsile oxudur.

Əsrə -hərflərin altında yazılan çəpinə xətdir. İncə hərfləri “i” səsi ilə, qalın hərfləri “ı” səsine meyilli oxudur.

Ötrə -hərflərin üzərində yazılan, kiçik vav hərfinə bənzər işarədir. Qalın hərfləri “u” səsile, incə hərfləri “ü” səsine meyilli oxudur.

ث ث ث	ت ت ت	ب ب ب	أ أ أ
د د د	خ خ خ	ح ح ح	ج ج ج
س س س	ز ز ز	ر ر ر	ذ ذ ذ
ط ط ط	ض ض ض	ص ص ص	ش ش ش
ف ف ف	غ غ غ	ع ع ع	ظ ظ ظ
م م م	ل ل ل	ك ك ك	ق ق ق
ي ي ي	ه ه ه	و و و	ن ن ن

Quran oxuyun. Çünki Quran qiyamət günü onu oxuyanlara (ona dost olanlara) şəfaətçi olaraq gələcəkdir”.

(Müslim, Salətul-Musafirin, 252)

ÜÇ HƏRƏKƏNİN AYRI-AYRILIQDA OXUNUŞU

ÜSTÜN — İncə hərfləri “ə” səsi ilə, qalın hərfləri “a” səsi ilə oxudur.

وَلَدَ	جَلَسَ	رَزَقَ	صَدَقَ	أَحَدَ	كَتَبَ	أَدَبَ
قَرَأَ	خَلَقَ	جَسَدَ	دَخَلَ	رَفَثَ	عَدَلَ	أَجَرَ
سَجَدَ	فَعَلَ	ضَرَبَ	حَشَرَ	بَصَرَ	نَزَلَ	وَرَقَ

ƏSRƏ — İncə hərfləri “i” səsi ilə, qalın hərfləri “ı” səsinə meyilli oxudur.

سَلِمَ	رَضِيَ	رَحِمَ	أَذِنَ	أَقِمَ	مَلِكِ	إِبِلِ
فَلَقَ	قَبِلَ	عَمِلَ	نَشِطَ	وَرِشَ	لَعِبَ	حَمِدَ
بَلَدِ	حَطَبِ	أَزِفَ	مَثَلِ	لَهَبِ	سَمِعَ	شَرِبَ

ÖTRƏ — İncə hərfləri “ü” səsinə meyilli, qalın hərfləri “u” səsi ilə oxudur.

وُلِدَ	أُذِنَ	أُخِذَ	أُمِرَ	صُحِفَ	ثُلُثُ	رُسُلُ
فَهُوَ	يَلِجُ	خُلِقَ	سُئِلَ	صُنِعَ	ذُكِرَ	كُتِبَ
حَسُنَ	نَزِلَ	قُتِلَ	ظُلِمَ	يَرِثُ	كُتِبَ	صَمَدُ

“İki cür adama qibtə edilir:

Qurani öyrənib daim oxuyana və çox malı olub
Allah yolunda xərcləyənə”.

(Buxari, Tövhid, 45)

UZATMA HƏRFLƏRİ - MƏDDİ-TƏBİİ

Məd uzatmaq deməkdir. Məddi-Təbii isə təbii olaraq uzatmaq deməkdir.

Üç dənə Məd hərfləri (işarəsi) vardır. **ا - و - ي**

Bu hərflərdən hər hansı biri hərəkəsiz gələrsə, özündən əvvəlki hərfi bir əlif miqdarı uzadaraq oxudar. (Bir əlif miqdarı demək; barmağı bir dəfə qaldırıb salana qədərki müddətdir). Hərflərin uzatma qaydasının ayrı-ayrı oxunuşu.

Üstünlə uzatma – Məddi-Təbii - ا

Hərəkəsi üstün olan hərfdən sonra hərəkəsiz **əlif** gələrsə incə hərfləri “ə”, qalın hərfləri “a” səsi ilə uzadaraq oxudar

دَامَ	سَا	صَا	رَا	تَا	بَا
بَادَرَ	قَامَا	كَانَا	طَابَ	تَابَ	رَامَ
مَا قَالَ	قَالَا	مَا شَاءَ	مَا كَذَبَ	صَافَحَ	تَوَاعَدَ

Əsrə ilə uzatma – Məddi-Təbi - ي

Hərəkəsi əsrə olan hərfdən sonra hərəkəsiz **ya** gələrsə incə hərfləri “i”, qalın hərfləri “ı” səsinə meyilli uzadaraq oxudar

قِيلَ	غِي	فِي	جِي	تِي	بِي
شَافِي	لَفِي	أَبِي	خِيفَ	كِيدَ	نِيلَ
أَبَا بِيْلَ	غَا فِلِينَ	مُهِينُ	وَ حِيلَ	يَقِينَ	يَتِيمَ

Ötrə ilə uzatma – Məddi-Təbii - و

Hərəkəsi ötrə olan hərfdən sonra hərəkəsiz **vav** gələrsə incə hərfləri “ü” səsinə meyilli, qalın hərfləri “u” səsi ilə uzadaraq oxudar

أَعُوذُ	رُو	دُو	ثُو	تُو	بُو
هُودُ	نُوحُ	قُولُو	يَكُونُ	يَقُولُ	أَقُولُ
يُرِيدُونَ	خَالِدُونَ	يَلِدُونَ	يَعْلَمُونَ	يَمُوتُونَ	يَصُومُونَ

Qəlbində Qurandan heç bir ayə və surə olmayan kəs xaraba ev kimidir”

(Tirmizi, Fəzailul-Quran, 18)

CƏZM ۞

Hərfin üzərinə kiçik dairə şəklində (◌) qoyulan işarəyə Cəzm deyilir.
Hərflərin hərəkəsiz oxunmasına səbəb olur.
Üzərinə yazıldığı hərfi əvvəlki hərfə bağlayaraq bir hecədə oxudur

اِذْنَ	قُلْ	لَمْ	لَنْ	أَنْ
عَلَيْهِمْ	نَشْرَحْ	لَمْ يَلِدْ	نَحْنُ	إِنْ
إِنْ تَغْفِرْ	قَدَقَامَتْ	أَنْعَمْتَ	مَنْ مَاتَ	أَشْهَدُ

ŞƏDDƏ ۞

Hərfin üzərinə qoyulan (◌◌) şəklində işarədir.
Üzərinə yazıldığı hərfi (öncə cəzmlı, sonra hərəkəli olaraq) iki dəfə oxudur.
Məs: إِنْ = إِنْ + إِنْ

تَبَّ	شَدَّ	أَنَّ	أَلَّ	إِنَّ
فَصَلَّ	إِيَّاكَ	إِلَّا	رَبَّ	جَلَّ
مَوْلِيَّ	جَنَّةَ	يَصُدُّ	قَدَّرَ	بَلَّغَ

‘Allah-Təala bu Quranla qöümləri yüksəldər.
Ona görə əməl etməyənləri isə alçaldar’.

(Müslim, Müsafirin, 47)

TƏNVİN

İKİ ÜSTÜN $\overline{\text{—}}$ | İKİ ƏSRƏ $\underline{\text{—}}$ | İKİ ÖTRƏ $\overset{\text{۲۸}}{\text{—}}$

Kəlmənin sonuna cəzmlı “nun” səsi verən iki üstün ($\overline{\text{—}}$), iki əsrə ($\underline{\text{—}}$) və iki ötrə ($\overset{\text{۲۸}}{\text{—}}$) işarələrinə tənvin deyilir. Yazıldığı hərfin sonuna “n” səsi verərək oxudur.

TƏNVİN İKİ ÜSTÜN $\overline{\text{—}}$ Hərfin üstünə yazılır. İncə hərfləri “an”, qalın hərfləri “an” səsi əlavə edərək oxudur.

كُفُوا	حَسَنًا	عَمَلًا	بَشَرًا	رَغَدًا	أَبَدًا
أَفْوَاجًا	أَوْتَادًا	تَوَابًا	حَقًّا	عَرَبِيًّا	عُلُومًا
عُرْبًا	هُودًا	دُعَاءً	نِدَاءً	كَبِيرًا	رُجُومًا

TƏNVİN İKİ ƏSRƏ $\underline{\text{—}}$ Hərfin altına yazılır. İncə hərfi “in”, qalın hərfi “in” səsinə meyilli oxudur.

أَجَلٍ	كَبَدٍ	مَسَدٍ	وَرَعٍ	لَهَبٍ	وَرَقٍ
سَجِيلٍ	قِيَامٍ	كَلَامٍ	غَنِيٍّ	جَدٍّ	عَلِيٍّ
أُنَاسٍ	إِيمَانٍ	إِسْلَامٍ	مَاكُولٍ	كَعْصَفٍ	قُرَيْشٍ

TƏNVİN İKİ ÖTRƏ $\overset{\text{۲۸}}{\text{—}}$ Hərfin üstünə yazılır. Hərflərə “un” səsinə verərək oxudur.

أَجَلٌ	مَلَكٌ	بَشَرٌ	أَزَلٌ	أَبَدٌ	رَجُلٌ
عُلُومٌ	قُدُوسٌ	شَهِيدٌ	رَزَاقٌ	رَسُولٌ	مُحَمَّدٌ
فُرْقَانٌ	مُطَهَّرَةٌ	مِيزَانٌ	سِنَةٌ	فَوَيْلٌ	أَدَاءٌ

ÇƏKƏR ۱ ۱

Üzərinə və ya altına yazıldığı hərfin uzadılacağını göstərən (۱) işarəyə çəkər deyilir. Çəkər işarəsi yazılan yerdə gizli uzatma hərfi vardır deməkdir. Üzərinə və ya altına yazıldığı hərfi bir əlif miqdarı uzadaraq oxudur.

قُرْآنٌ	رَحْمَنٌ	أَدَمٌ	أَمِّنَ
آيَاتٌ	ذَلِكَ	هَذَا	هَهُنَا
إِلْهَكُمُ	إِسْمَعِيلُ	إِبْرَاهِيمَ	سُلَيْمَانَ

Vav (و) və Yə (ي) şəklində yazılan Əlif (ا)

Qurani-Kərim yazısında əlif hərfi, uzadılan yerlərdə ümumiyyətlə əlif (ا) şəklində yazılsa da, bəzi hallarda Vav (و), bəzi hallarda isə Yə (ي) şəklində də yazılaraq uzadılmaqdadır.

بَلَى	تَعَالَى	عَلَى	إِلَى
أَتَيْهِمْ	فَأَوْيَكُمْ	صَلْوَةٌ	حَيَوَةٌ

“Şübhəsiz bu Quran Allahın ziyafət süfrəsidir.
Bu səbəblə ondan gücünüz çatdığı qədər alın (öyrənin)”.

(Hakim, Müstədrək, I, 741; Darimi, Fədəilul-Quran, 1)

MƏDDİ-MÜTTƏSİL

Bitişik Məd deməkdir. Uzatma işarəsi budur: —

Məd (uzatma) hərflərindən sonra həmzə gələrsə və hər ikisi də eyni kəlmədə olarsa, dörd əlif miqdarı uzadılaraq oxunur. (Məddi-müttəsildə həmzə hər zaman qısa əlif (ء) şəklində yazılır).

لَوْ شَاءَ	أَوْلِيَاءَ	شُهَدَاءَ	جَاءَ
سُوَاءَ	قَدْ جَاءَ كُمْ	سَوَاءَ	أَوْلِيَاكَ
سَيِّئَاتٍ	طَائِرُكُمْ	أَبَاؤُكُمْ	يَشَاءَ

MƏDDİ-MÜNFƏSİL

Bitişik olmayan Məd deməkdir. Uzatma işarəsi budur: —

Məd (uzatma) hərflərindən sonra əlif gələrsə və hərəsi ayrı-ayrı kəlmələrdə olarsa, dörd əlif miqdarı uzadılaraq oxunur. (Məddi-münfəsildə həmzə hər zaman uzun əlif (آ) şəklində yazılır).

لَا أَعْبُدُ	هَآ أَنْتُمْ	وَمَا أُنزِلَ	يَا أَيُّهَا
قَالُوا إِنَّ	فِي أَيْدِيكُمْ	يَا آدَمُ	بِمَا أُنزِلَ
كَانُوا أَشَدَّ	وَمَا أَرْسَلْنَا	تُوبُوا إِلَى اللَّهِ	فِي أَحْسَنِ

“Kim Quran oxuyar və içindəkilərlə əməl edərsə, qiyamət günü onun ata və anasının başına tac qoyular. O tacın işığı dünya günəşinin işığından daha gözəldir. Buna görə də Quranla əməl edənlərin vəziyyətini siz düşünün!”

(Əbu Davud, Vitr, 14)

LƏFZƏTULLAH

Allah sözündəki “lam” hərfindən əvvəlki hərfin hərəkəsi üstün və ya ötrə olarsa, Allah (اللَّهُ) sözündəki şəddəli lam (ل) hərfi “A” deyə qalın, əsrə olarsa lam (ل) hərfi “Ə” deyə incə oxunur.

مِنَ اللَّهِ	لِلَّهِ	أَهْلُ اللَّهِ	وَاللَّهُ	اللَّهُ
هُوَ اللَّهُ	آيَاتِ اللَّهِ	بِسْمِ اللَّهِ	بِاللَّهِ	تَاللَّهِ
يُثَبِّتُ اللَّهُ	إِتَّقِ اللَّهَ	نَصْرُ اللَّهِ	رَسُولُ اللَّهِ	رَضِيَ اللَّهُ

OXUNMAYAN ƏLİF - ZƏİD ƏLİF

Zaid əlif bəzi ərəbcə (cəm və əmr formalarındakı) kəlmələrdə yazıldığı halda oxunmaz. Bu əlif hərfi kəlmənin əvvəlində və ya sonunda yazılır, lakin oxunmur.

فَاصْبِرْ	وَاعْبُدُوا	وَاعْلَمُوا	قَالُوا
رَأَوْا	بِاسْمِكَ	وَتَوَاصَوْا	وَالْحَمْدُ
وَارْحَمْنَا	وَاعْفِرْ لَنَا	وَارْعَوْا	أَمْنُوا

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١﴾ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ﴿٣﴾ رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً

ZAMİR - ه

Zamir bizim dilimizdəki “əvəzlik” yerindədir.

Əgər zamirdən əvvəlki hərflər hərəkəli olarsa, (ه) uzadılaraq, hərəkəsizdirsə (yeni; istər cəzmlı, istər cəzmsiz olarsa) (ه) uzadılmadan oxunur.

لَهُ	أَهْلُهُ	قَوْلُهُ	رَبُّهُ	إِنَّهُ
عَنْهُ	مِنْهُ	إِلَيْهِ	فِيهِ	يَهْدِيهِ
كُتِبَ	وَبَرَكَاتُهُ	قَتَلُوهُ	وَرَسُولِهِ	أَنْزَلْنَاهُ

تƏ-MƏRBUTƏ - ة

Tə-mərbutə (ة) tə (ت) hərfinin qapalı şəklidir. Adətən isimlərin sonunda yazılır. Oxunuşu tə (ت) hərfindən bu şəkildə fərqlənir: durularkən cəzmlı hə (ه) olaraq, keçərkən hərəkəli tə (ت) olaraq oxunur.

شَجَرَةٌ - شَجَرَةٌ	قَارِعَةٌ - قَارِعَةٌ
جَنَّةٌ - جَنَّةٌ	صَلَاةٌ - صَلَاةٌ

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿١﴾ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٢﴾
ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ

ال-ın İDĞAMI (İdğam-Şamsiyya)

Əlif-lam (اَلْ) birləşməsindən sonra şəmsi hərflərdən biri gələrsə, əlif-lam (اَلْ) birləşməsi oxunmaz. Şəmsi hərflər şəddəli oxunur. Buna **İdğam-Şamsiyya** deyilir. Şəmsi hərflər bunlardır:

ت، ث، د، ذ، ر، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ل، ن

وَالضُّحَىٰ	وَالسَّلَامُ	وَالنَّجْمِ	وَالشَّمْسِ
وَالنَّاسِ	وَالتِّينِ	أَللُّوْهُ	وَالذَّارِيَاتِ
هُمُ السُّفَهَاءُ	أَلرَّحِيمِ	أَلرَّحْمٰنِ	أَلدِّينِ

ال-ın İZHARI (İzhar-Qəməriyya)

Əlif-lam (اَلْ) birləşməsindən sonra qəməri hərflərdən biri gələrsə, əlif-lam (اَلْ) birləşməsi oxunur. (اَلْ) birləşməsindən əvvəl hərəkəli bir hərf gələrsə, o kəlmə əlif-lamına birləşər. Buna da **İzhar-Qəməriyya** deyilir.

Qəməri hərflər bunlardır:

ا، ب، ج، ح، خ، ع، غ، ف، ق، ك، م، و، ه، ي

وَالْقَمَرِ	وَالْحَمْدُ	أَلأَوَّلِ	أَلْمَلِكِ
أَلْمَغْضُوبِ	أَلْغَفُورِ	أَلْعَزِيزِ	وَالْعَصْرِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ	مِنَ الْمَاءِ	أَلْكِتَابِ	أَلْقُرْآنِ

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا ﴾ ﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾

HÜRUFUL-MUQATTA

Bir və ya bir neçə hərfdən meydana gəlir. Qurani-Kərimin 29 surəsinin başında bu hərflər yazılmaqdadır. Oxunuşları özünəməxsus tərzdədir. Bu hərflər öz adlarıyla oxunur. Hansı hərfin üstündə “ — - məd” işarəsi olarsa, dörd əlif miqdarı uzadılaraq oxunur. (ع) hərfi istisnadır.

طه	ق	ن	ص
طَاهَا	قَافٌ	نُونٌ	صَادٌ

الر	الم	يس	حم
أَلِفٌ لَامٌ رَا	أَلِفٌ لَامٌ مِيمٌ	يَاسِينٌ	حَامِيمٌ

المص	الم	طسم	طس
أَلِفٌ لَامٌ مِيمٌ صَادٌ	أَلِفٌ لَامٌ مِيمٌ رَا	طَاسِينٌ مِيمٌ	طَاسِينٌ

كهيعص	حم عسق
كَافٌ هَايَا عَيْنٌ صَادٌ	حَامِيمٌ عَيْنٌ سِينٌ قَافٌ

“Quran oxuyan mömin qoxusu və dadı gözəl olan portağal kimidir.
Quran oxumayan mömin isə dadı gözəl fəqət qoxusu olmayan xurma kimidir.
Quran oxuyan münafiq qoxusu gözəl, amma dadı acı olan reyhan (nanə) kimidir.
Quran oxumayan münafiq isə qoxusu olmayan acı Əbu cəhil qarpızı (dadı və qoxusu olmayan acı bir meyvə) kimidir”.

(Buxari, Ətimə, 30)

NAMAZIN İÇİNDƏ OXUNAN TƏSBİHAT - ZİKRLƏR

**Təkbir Namaza
başlayarkən oxunur:**

اللَّهُ أَكْبَرُ

Allah ən Böyükdür

**Rükuda
3 dəfə oxunur:**

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

Ey böyük Rəbbim!
Səni bütün nöqsanlıqlardan
uzaq tuturam

**Rükudan
qalxarkən oxunur:**

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

Allah, Ona həmd
edənləri eşidir

**Rükudan qalxdıqdan
sonra oxunur:**

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

Ey Rəbbimiz,
həmd ancaq Sənədir

**Səcdədə
3 dəfə oxunur:**

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

Ey uca Rəbbim!
Səni bütün nöqsanlıqlardan
uzaq tuturam!

**Namaz bitəndə
sağa və sola salam
verərkən oxunur:**

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

Allahın salanı və
rəhməti üzərinizə olsun

NAMAZDAN SONRA OXUNAN TƏSBİHAT - ZİKRLƏR

Salam verdikdən sonra oxunur

(Allahım! Sən nöqsanlardan uzaqsan, hər cür əmin-amanlıq Sənədir. Ey əzəmət və kərəm sahibi Allahım! Sənin şanın ucadır).
Peyğəmbərimizə salam olsun!

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ
يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ
عَلَى رَسُولِنَا صَلَوَاتٍ

Namazı qurtardıqdan sonra oxunur

Allah hər cür nöqsandan uzaqdır. Həmd Onadır. Allahdan başqa ilah yoxdur. Allah ən böyükdür. Həqiqi güc-qüvvət sahibi sadəcə uca və böyük olan Allahdır!

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ
إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

Hər zikrdən 33 dəfə oxunur

Allah hər cür nöqsandan uzaqdır, Hər cür həmd Allaha məxsusdur, Allah ən böyükdür

سُبْحَانَ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ

Zikrlərdən sonra oxunur

Allahdan başqa ilah yoxdur.
O, təkdir, şəriki yoxdur. Mülk Ona aiddir.
Hər cür həmd Onadır. O, hər şeyə qadirdir.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ؛
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Ehsanı bol olan uca Rəbbim
hər cür nöqsandan uzaqdır.
(Ardından dua edilir)

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى الْوَهَّابِ

KƏLMƏYİ-ŞƏHADƏT

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Mənası:

Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa (ibadətə layiq heç bir) ilah yoxdur. Və mən yenə şahidlik edirəm ki, Muamməd (s.ə.s) Allahın qulu və elçisidir.

KƏLMƏYİ-TÖVHİD

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

Mənası:

Allahdan başqa (ibadətə layiq heç bir) ilah yoxdur. Muamməd (s.ə.s) Allahın elçisidir.

AMƏNTU

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ , وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ
وَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَ شَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى , وَ الْبَعْثِ بَعْدَ
الْمَوْتِ حَقٌّ , أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ

Mənası:

Mən Allaha, mələklərinə, kitablarına, peyğəmbərlərinə, axirət gününə, qədər (xeyir və şər) Allahdan olduğuna iman etdim. Öldükdən sonra dirilmək haqddır. Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa (ibadətə layiq heç bir) ilah yoxdur. Və mən yenə şahidlik edirəm ki, Muamməd (s.ə.s) Allahın qulu və elçisidir.

SUBHANƏKƏ DUASI

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ﴿١﴾ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ ﴿٢﴾
وَتَعَالَى جَدُّكَ ﴿٣﴾ * (وَجَلَّ ثَنَاءُكَ) ﴿٤﴾ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

Mənası:

Allahım! Sənə həmd edərək Səni hər cür nöqsandan uzaq tuturam. Sənin adın mübarəkdir. Varlığın hər şeydən üstündür. Sən tərifə ən layiq olansan. Səndən başqa ilah yoxdur.

* (وَجَلَّ ثَنَاءُكَ) ifadəsi yalnız cənazə namazlarında oxunur.

TƏHİYYAT DUASI

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلٰوٰتُ وَالطَّيِّبٰتُ ﴿١﴾ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ
اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ ﴿٢﴾ اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى
عِبَادِ اللّٰهِ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٣﴾ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ﴿٤﴾
وَأَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Mənası:

Salamlar, dualar və bütün gözəlliklər Allaha məxsusdur. Ey Peyğəmbər! Allahın salamu, rəhmət və bərəkətləri Sənin üzərinə olsun. Salam bizim və Allahın saleh qullarının üzərinə olsun. Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa (ibadətə layiq heç bir) ilah yoxdur. Və mən yenə şahidlik edirəm ki, Muhamməd (s.ə.s) Allahın qulu və rəsuludur.

ALLAHUMMƏ SALLİ DUASI

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ ﴿١﴾
كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَعَلٰى اٰلِ اِبْرٰهِيْمَ ﴿٢﴾
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ

Mənası:

Allahım! Muhammədə (s.ə.s) və Muhammədin (s.ə.s) ailəsinə rəhmət elə. İbrahimə (ə.s) və İbrahimin ailəsinə rəhmət etdiyini kimi. Şübhəsiz, tərifləyici yalnız Sənsən, şan və şərəf sahibi də Sənsən.

ALLAHUMMƏ BƏRİK DUASI

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ﴿١﴾ كَمَا
بَارَكْتَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَعَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٢﴾
إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ

Mənası:

Allahım! Muhammədə (s.ə.s) və Muhammədin (s.ə.s) ailəsinə bərəkət ver. İbrahimə (ə.s) və İbrahimin ailəsinə bərəkət verdiyini kimi. Şübhəsiz, tərifləyici yalnız Sənsən, şan və şərəf sahibi də Sənsən.

RABBƏNƏ ƏTİNƏ DUASI

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Mənası:

Ey Rəbbimiz! Bizə dünyada da, axirətdə də gözəl nemətlər ver və bizi cəhənnəm əzabından qoru!

RABBƏNƏĞFİRLİ DUASI

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

Mənası:

Ey Rəbbimiz! Məni, valideynlərimi və bütün möminləri hesab günündə (qiyamətdə) bağışla!

QUNUT DUALARI

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نَسْتَهْدِيكَ ﴿١﴾
وَ نُؤْمِنُ بِكَ وَ نَتُوبُ إِلَيْكَ ﴿٢﴾ وَ نَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ
وَ نُنشِيْ عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَ لَا نَكْفُرُكَ ﴿٣﴾
وَ نَخْلَعُ وَ نَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ

Mənası:

Allahım! Biz Səndən kömək istəyir, günahlarımızı bağışlamanı, bizi doğru yola yönəltməni diləyirik. Sənə iman edir, tövbə edib Sənə dönürük və işlərimizdə Sənə arxalanıb, Sənə güvənirik. Səni tərifləyirik. Bütün xeyirlərin Səndən olduğunu söyləyirik. Sənə şükr edirik və nankorluq etmirik. Sənə qarşı nankorluq edənlərdən ayrılıb onlarla əlaqəmizi kəsirik.

اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلِّي وَ نَسْجُدُ ﴿٤﴾ وَ إِلَيْكَ
نَسْعَى وَ نَحْفِدُ ﴿٥﴾ نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَ نَخْشَى عَذَابَكَ ﴿٦﴾
إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ

Mənası:

Allahım! Yalnız Sənə ibadət və qulluq edir və yalnız Sənin üçün namaz qılırıq. Ancaq Sənə səcdə edirik. Yalnız Sənə yönəlir, Sənə sevgi ilə ibadət edirik. Sənin rəhmətini diləyib, əzabından qorxuruq. Çünki Sənin əzabın kafirləri tutar.

TƏŞRİQ TƏKBİRLƏRİ

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ ﴿٧﴾ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ ﴿٨﴾
اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ ﴿٩﴾

Mənası:

Allah ən böyükdür, Allah ən böyükdür. Allahdan başqa ilah yoxdur.
Allah ən böyükdür. Allah ən böyükdür. Hər cür həmd Allaha məxsusdur.

İftitah Duası

وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا
مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ. إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي
وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. لَا شَرِيكَ لَهُ.
وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Mənası:

Şübhəsiz ki, mən üzümü yerləri və göyləri yaratmış olan Uca Allaha (c.c) çevirdim. Mən müşrik qullardan deyiləm. Şübhəsiz ki, mənim namazım, ibadətlərim, doğru olduğum həyatım və ölümüm heç bir ortağı olmayan bütün aləmlərin yaratıcısı olan Allah (c. c) üçündür. Sənin ortağın/şərikin yoxdur. Mən ancaq bununla əmr olundum və mən müsəlman olanlardanam.

Təhiyyat Duası

التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ
عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا
وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،
وَ أَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

Mənası:

Təhiyyallar (salamlar, təriflər), bərəkətlər, salavatlar və gözəl şeylər Allahındır. Ey Peyğəmbər! Allahın salamı, rəhməti və bərəkəti Sənin üzərinə olsun. Bizə və saleh qulların üzərinə də salam olsun. Mən şahidlik edərim ki, Allahdan başqa ilah yoxdur və yenə şahidlik edərim ki, Muhamməd (s.ə.s) Allahın rəsuludur.

Salli - Bərik Duaları

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ﴿﴾ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ﴿﴾ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ﴿﴾ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى
آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Mənası:

Allahım! İbrahimə (ə.s) və İbrahimin ailəsinə rəhmət etdiyin kimi
Muhammədə (s.ə.s) və ailəsinə rəhmət elə. İbrahimə (ə.s) və İbrahimin
ailəsinə bərəkət verdiyin kimi Muhammədə (s.ə.s) və ailəsinə bərəkət
ver. Şübhəsiz, tərifləyiq yalnız Sənsən, şan və şərəf sahibi də Sənsən.

Qunut Duaları

اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ ﴿﴾ وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ ﴿﴾
وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ ﴿﴾ وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ ﴿﴾
وَقِنِي بِرَحْمَتِكَ شَرَّ مَا قَضَيْتَ ﴿﴾ فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا
يُقْضَى عَلَيْكَ ﴿﴾ إِنَّهُ لَا يَدُلُّ مَنْ وَالَيْتَ وَلَا يَعِزُّ مَنْ
عَادَيْتَ ﴿﴾ تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ ﴿﴾ فَلَكَ الْحَمْدُ
عَلَى مَا قَضَيْتَ ﴿﴾ وَلَكَ الشُّكْرُ عَلَى مَا أَعْطَيْتَ ﴿﴾
أَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ﴿﴾

Mənası:

Allahım! Məni hidayət verdiklərdən et. Məni şəfa verdiklərdən et.
Məni himayənə aldıqlarından et. Mənə verdiyini mübarək eylə. Təqdir
etdiyin şeyin şərindən məni qoru. Sən haqla hökm edərsən, heç kəs
Sənə hökm edə bilməz. Sənin dost olaraq qəbul etdiyin zəlil olmaz.
Sənin düşmən olduğun əziz olmaz. Hökm etdiklərinə görə Sənə həmd
olsun. Bəxş etdiklərinə görə Sənə şükürlər olsun. Səndən məni bağışla-
manı diləyir və Sənə tövbə edirəm

AZAN

اللَّهُ أَكْبَرُ- اللَّهُ أَكْبَرُ
اللَّهُ أَكْبَرُ- اللَّهُ أَكْبَرُ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ - أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ - أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ - حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ - حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
(الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ) - (الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ) *
اللَّهُ أَكْبَرُ- اللَّهُ أَكْبَرُ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Allah ən böyükdür, Allah ən böyükdür
Allah ən böyükdür, Allah ən böyükdür
Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ilah yoxdur,
Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ilah yoxdur
Mən şahidlik edirəm ki, Muhamməd (s.ə.s) Allahın Rəsuludur,
Mən şahidlik edirəm ki, Muhamməd (s.ə.s) Allahın Rəsuludur
Namaza tələsin, Namaza tələsin
Qurtuluşa tələsin, Qurtuluşa tələsin
(Namaz yatmaqdan xeyirlidir, Namaz yatmaqdan xeyirlidir)
* (bu sadəcə səhər azanında deyilir)
Allah ən böyükdür, Allah ən böyükdür
Allahdan başqa ilah yoxdur

AZAN DUASI

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ. اٰتِ
مُحَمَّدًا الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُوْدًا الَّذِي
وَعَدْتَهُ. اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ

Mənası:

Ey bu kamil dəvətin və qılınacaq namazın Rəbbi olan Allahım! Muhammədə (s.ə.s) Vəsiləni və fəziləti ver. Onu, vəd etdiyən Məqamı-Məhmuda çatdır. Şübhəsiz ki, Sən vədindən dönməzsən”

İQAMƏ

اللَّهُ أَكْبَرُ - اللَّهُ أَكْبَرُ
اللَّهُ أَكْبَرُ - اللَّهُ أَكْبَرُ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ - أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ - أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ - حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ - حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ
قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ - قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ
اللَّهُ أَكْبَرُ - اللَّهُ أَكْبَرُ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Allah ən böyükdür, Allah ən böyükdür
Allah ən böyükdür, Allah ən böyükdür
Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ilah yoxdur,
Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ilah yoxdur
Mən şahidlik edirəm ki, Muhamməd (s.ə.s) Allahın Rəsuludur,
Mən şahidlik edirəm ki, Muhamməd (s.ə.s) Allahın Rəsuludur
Namaza tələsin, Namaza tələsin
Qurtuluşa tələsin, Qurtuluşa tələsin
Namaz artıq başlamışdır, Namaz artıq başlamışdır
Allah ən böyükdür, Allah ən böyükdür
Allahdan başqa ilah yoxdur

SALAVATI-ŞƏRİF (SALƏTİ-UMMIYYƏ)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى
آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

Mənası:

Allahım! Ümmi Peyğəmbər, əfəndimiz Muhammədə (s.ə.s), Onun əhlinə və əşabına rəhmət et.

TƏCVİD QAYDALARI

TƏCVİD NƏ DEMƏKDİR?

Təcvid hərflərin məxrəc və sifətlərinə uymaq surətilə, Qurani-Kərimi xətasız oxumağı öyrədən bir elmdir.

Təcvid kəlməsi lüğətdə “bir şeyi gözəl etmək, bəzəmək” mənalarına gəlir. Termin olaraq isə alimlər tərəfindən belə tərif olunur; “*Təcvid, hər hərfin sifətlərlə əlaqəli haqqını vermək və hər hərfi öz məxrəcinə əks etdirməkdir*”. “*Hər bir hərfin məxrəc və sifətini yerinə yetirmək surətilə Qurani tilavət etməkdir (oxumaqdır)*”.

Qurani təcvid ilə oxumaq Hz. Peyğəmbərimizə (s.ə.s) endirildiyi şəkildə oxumaq deməkdir. Qurani oxuyarkən dilin xətdən qorunması, oxuyanların da dünya və axirət məsuliyyətindən qurtulması bu elmin əsas məqsədidir.

Qurani-Kərim müəyyən qanun və qaydalara tabe olunaraq oxunan bir kitabdır. Quran oxuma iddiasında olan hər müsəlman təcvid qaydalarına da tabe olmaq məcburiyyətindədir.

Allah-Təala buyurur ki: “(Ey Rəsulum) **Qurani tərtil ilə** (düzgün, nöqsansız və hər hərfinin məxrəcinə, mənasına uyğun; gözəl və ahəngli, dənə-dənə, aramla və doğru olaraq) **oxu!**”

(Müzzəmmil 4)

Həzrət Peyğəmbərimiz də (s.ə.s) buyurur ki: “*Şübhəsiz ki, Allah Qurani-Kərimi nazil olduğu kimi (tərtil və təcvid üzrə doğru olaraq) oxuyanları sevər.*”

(Hədisi-Şərif)

Bundan ötəri də istifadə edilə bilinməsi üçün 30-40 səhifəlik təcvidin bir neçə səhifəyə yerləşdirməyə çalışdıq. Buradakı təcvid qaydaları bir möminin Qurani-Kərimi doğru oxumasına kifayət edəcək qədərdir. Təfərrüat və geniş məlumat təcvid kitablarındadır.

MƏDDİ-LİN

Bir kəlmənin ortasındakı lin hərfi (و) sakin olaraq gəlib, özündən əvvəlki hərflərin hərəkəli olarsa, vəqf edilib durduqda (yəni son hərflər sükun olaraq oxunarsa) **Məddi-Lin** olur: (و) və (ي) bir miqdar uzadılır. Əgər sondakı sükun Arizidirsə 1-3 əlif miqdarı uzadılır.

وَلَا نَوْمٌ مِنْ خَوْفٍ وَالصَّيْفِ

Əgər sondakı sükun lazımdırsa 2-3 əlif miqdarı uzadılır.

عَيْنٌ və كَهَيْعَصَ kəlmələrinin ع hərfləri;

TƏNVİN: Kəlmələrin sonundakı iki üstün (ـُ), iki əsrə (ـِ), iki ötrədir (ـٍ).

SAKİN NUN: Hərəkəsiz **nun**-dur (ن).

ĞÜNNƏ: Tənvin və ya sakin nunun bezi hallarında gənizdən (burun boşluğundan) uğultulu səslə çıxması halına **ğünnə** deyilir.

İDĞAM: Hərfləri bir-birinə qataraq şəddəli kimi oxumaqdır.

İXFƏ

Tənvin və ya sakin nun ixfa hərflərinə rast gələrsə, gənizdə gizlənərək **ğünnə**li oxunur, **İxfa** olur.

وَفَتْحٌ قَرِيبٌ غَنِيٌّ كَرِيمٌ

İxfa hərfləri bunlardır: ت ث ج د ذ ز س ش ص ض ط ظ ف ق ك

İZHAR

Tənvin və ya sakin nun izhar hərflərinə rast gələrsə, açıq oxunur, **İzhar** olur.

مِنْ خَوْفٍ مَنْ أَمَّنَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

İzhar hərfləri bunlardır: ا ح خ ع غ ه

İQLAB

Tənvın və ya sakın nun (ب) hərfinə rast gələrsə, nun hərfi mim hərfinə çevrilərək ğunnəli oxunur, **İqlab** olur (dodaq yumulur):

لِيُنْبَذَنَّ مِنْ بَعْدِ

İDĞAM-MƏAL ĞÜNNƏ

Tənvın və ya sakın nun (و ن م ی) hərflərinə rast gələrsə, bu hərflər birləşdirilərək ğunnəli oxunur və **İdğam -Məal Ğunnə** olur.

خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ نَعَمْرُهُ مِنْ مَاءٍ

Ğunnəsiz oxunan yerlər:

Sakin nun (و) ilə vav və ya (ی) yə hərfi eyni kəlmədə bərabər gələrsə, idğam edilmədən izharlı oxunur.

بُنْيَانٌ قِنْوَانٌ صِنْوَانٌ دُنْيَا

İDĞAM-BİLƏ ĞÜNNƏ

Tənvın və ya sakın nun (ر ل) hərflərinə rast gələrsə ğunnəsiz olaraq şəddəli kimi oxunur, **İdğam-Bilə Ğunnə** olur.

غُفُورٌ رَحِيمٌ مِنْ رَبِّهِمْ هَذَا لِلْمُتَّقِينَ

İDĞAM-MİSLEYN

Eyni cinsdən olan iki hərfdən birincisi sakın, ikincisi hərəkəli olarsa, birləşdirilib şəddəli oxunmasına **İdğam -Misleyn** deyilir. İki növü var:

1) Sakin (ن) nun-dan sonra (ن) hərfi və sakin (م) mim-dən sonra (م) hərfi gələrsə **İdğam -Misleyn MəalĞunnə** olur.

أَمَّا مِنْ نَارٍ

2) Digər hərflərin bir-birinə olan idğamına **İdğam-Misleyn BiləĞunnə** deyilir.

بَلْ لَجُّوْا = بَلَّجُوْا أَنْ اضْرَبْ بِعَصَاكَ

SAKİN (م) MİM-İN ÜÇ HALI VAR

1. Sakin (م) mim-dən sonra (م) mim hərfi gələrsə, mim-lər dodaqda tutularaq (ğunnəli şəkildə) şəddəli kimi oxunur. **İdğam-Misleyn Məal Günnə** olur.

مِمَّا عَلَيْهِمْ مَوْصِدَةٌ أَمْ مِنْ مُحَمَّدٍ

2. Sakin (م) mim-dən sonra (ب) hərfi gələrsə, (م) ilə (ب) hərfləri dodaqda birləşdirilib ixfa ilə oxunur. **Dodaq İxfası** olur.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَابٍ رَوْ إِنْ رَبَّهُمْ بِهِمْ أَمْ بِهِ

3. Sakin (م) mim (م və ب) hərflərinin xaricində hər hansı bir hərfe rast gələrsə, **İzhar** edilib ğunnəsiz açıq oxunur.

لَكُمْ دِينُكُمْ هُمْ فِيهِ

İDĞAM-MÜTƏCANİSEYN

Məxrəcləri eyni, sifətləri fərqli olan iki hərfdən birincisi sakin, ikincisi hərəkəli olarsa, birinci hərf ikincisiylə birləşdirilib şəddəli kimi oxunur, **İdğam-Mütəcaniseyn** olur.

Üç məxrəci vardır.

1. (ت د ط) hərflərindən ikisi yan-yanə gəlib birincisi sakin olarsa, ikincisi ilə birləşdirilərək şəddəli kimi oxunur.

و قَالَتْ طَا ئِفَةً عَبْدُ تُمْ قَدْ تَبَيَّنَ

2. (ث ذ ظ) hərfləri üçün də əvvəlki qayda eynilə tətbiq olunur.

يَلْهَتْ ذَلِكَ إِذْ ظَلَمُوا

3. Sakin (ب) dən sonra (م) hərfi gələrsə, (ب) hərfi (م) hərfinə birləşdirilərək şəddəli kimi oxunur. (ب) hərfinin əvvəl gəlməsi şərtidir

Yazılışı يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا

Oxunuşu يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا

(م) əvvəl gələrsə “dodaq ixfası” olar.

İDĞAM -MÜTƏQARİBEYN

Məxrəcləri və sifətləri bir-birinə (qərib) yaxın olan iki hərfdən birincisi sakin, ikincisi hərəkəli olarsa, **İdğam-Mütəqaribeyn** olur. İki məxrəci vardır:

1. (ر ل) hərfləri birincisi sakin, ikincisi hərəkəli gələrsə, ikinci ilə birləşdirilib şəddəli kimi oxunur. (ل) in əvvəl gəlməsi şərtidir.

قُلْ رَبِّ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ

Əks halda “izhar” olar.

2.(ق) və (ك) hərfləri bərabər gələrsə, əvvəlki qayda eynilə tətbiq olunur. Bunun misalı Mursələt surəsinin 20-ci ayəsindəki نَخْلُكُمْ kəlməsidir.

QALQALƏ

Qalqalə hərfləri (ب ج د ط ق) kəlmənin ortasında və ya sonunda sakin olaraq gələrsə, titrədərək oxunur və **Qalqalə** olur.

يَدْخُلُونَ بِالْحَقِّ أَلَمْ يَجْعَلْ

RA HƏRFİNİN OXUNUŞU

1.(ر) hərfi üstün və ya ötrə olarsa, (ر) sakin olub əvvəlki hərfi üstün və ya ötrə olarsa və ya ra sakin, əvvəli də sakin daha əvvəli üstün və ya ötrə olarsa (ر) hərfi qalın oxunur.

وَالْعَصْرِ وَأَنْحَرِ رَسُولٍ

2. (ر) hərfi əsrəli olarsa, (ر) sakin olub əvvəlki hərfi əsrə olarsa və ya ra sakin, əvvəli də sakin daha əvvəli əsrə olarsa (ر) hərfi incə oxunur.

حِجْرٍ فَاصْبِرْ يُرِيدُونَ

3. (ر) hərfinin həm qalın, həm də incə oxuna biləcəyi yerlər:

كُلُّ فِرْقٍ مِنْ مِصْرٍ أَنْ أَسْرٍ إِذَا يَسْرٍ عَيْنَ الْقَطْرِ فَاسْرِ

SƏKTƏ

Səktə nəfəs tutularaq qısa bir müddət durduqdan sonra yenidən nəfəs almadan oxumağa davam etməkdir. Səktə Quranın dörd yerində var.

Kəhf surəsi: İvəcə (səktə) Qayyimən - عَوَجًا قَيِّمًا

Yasin surəsi: Mimmərqadinə (səktə) Həzə - مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا

Qeyd: Bu ikisində vəqf daha yaxşıdır.

Qiyamət surəsi: Vəqilə mən (səktə) raaq - وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ

Mutaffifin surəsi: Kəllə bəl (səktə) ranə - كَلَّا بَلْ رَانَ

Qeyd: Səktə vəsildə (keçərkən) vacibdir.

QEYD: Bəzi kəlmələrin sonunda yazılan “səktə hə”ləri özündən əvvəlki hərfi və ya hərəkəni qorumaq üçündür. Hər zaman sükunlu oxunur.

سُلْطَانِيَه كِتَابِيَه مَالِيَه حِسَابِيَه لَمْ يَتَسَنَّهُ مَاهِيَه

MƏDD VƏ QƏSR

1. Quranın bəzi yerlərində zahirən **Mədd** halı görüldüyü halda (**قصر**) işarəsinə baxıb qısaldılaraq oxunur.

هُؤْلَاءُ وَمَا أَنَا دُعَاؤُكُمْ أَوْلِيكَ

2. Bəzi yerlərdə də zahirən Qəsr halı görüldüyü halda, (**مد**) işarəsinə baxıb uzadılaraq oxunur

مُتَكَبِّرُونَ وَيَذَرُونَ دَاوُدُ أوتوا

Vəqf: الوقف lüğətdə “durmaq” ya da “durdurmaq” mənalarına gəlir. Təcvid elmində isə “nəfəslə bərabər səsi kəsməkdir” şəklində ifadə edilir. Vəqf sadəcə kəlmənin sonunda edilir. Kəlmənin ortasında vəqf olmaz.

İbtida: الإبتداء lüğətdə “başlamaq” deməkdir. Buradakı ibtidadan məqsəd, ya vəqf etdikdən sonra qiraətə davam etmək üçün təkrar başlamaq və ya qiraətə yeni başlamaqdır.

QURANI-KƏRİMDƏKİ VƏQF VƏ VƏSL

م - Mütləq durmaq lazımdır.

ط - Durmaq lazım, keçmək isə caizdir.

ج - Keçilə bilər, durmaq daha yaxşıdır. Durmaq mənanı pozmaz.

قف - Dur, mənasına gələn bu işarədə durmaq daha yaxşıdır.

ص - Nəfəs çatmazsa, durmağa icazə verilir, təkrar başdan oxumaq lazım deyil.

ق - Keçmə, dayan işarəsidir. Durmaq caizdir. Durduqda təkrar başdan oxunmaz.

ز - Durmaq caizdir. Lakin keçmək durmaqdan daha fəzilətli, daha yaxşıdır.

لا - Durmaq əsla caiz deyil. Yalnız ayələrin sonundakı (**لا**)-lərdə durmaq caizdir.

ع - Bəhs edilən qissə və ya mövzunun bitdiyini bildirdiyi üçün bu işarədə durmaq lazımdır. İmam namaz qıldırırsa, bu işarədə bitirib rükuya gedər.

(••) Çox qısa ara ilə gələn bu üç nöqtənin birincisində durduqda, ikincisində durmaq olmaz. İkincisində durulacaqsa, birincisində durmaq olmaz

NAMAZ SURƏLƏRİ

Fatihə Surəsi

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ﴿١﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾
﴿٤﴾ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٥﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾
إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

Fil Surəsi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ
كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ
﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾
فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

Qureyş Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

لَا یَلَافِ قُرَیْشًا ﴿١﴾ اِیْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّیْفِ
﴿٢﴾ فَلِیَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَیْتِ ﴿٣﴾ الَّذِیْ اَطْعَمَهُمْ
مِنْ جُوعٍ وَاَمَنَّهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

Maun Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَرَايْتَ الَّذِیْ یُكَدِّبُ بِالْاِیْمَانِ ﴿١﴾ فَذٰلِكَ الَّذِیْ یَدْعُ
الْیَتِیْمَ ﴿٢﴾ وَا لَا یَحْضُ عَلٰی طَعَامِ الْمِسْكِیْنِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ
لِّلْمُصَلِّیْنَ ﴿٤﴾ الَّذِیْنَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُوْنَ ﴿٥﴾
الَّذِیْنَ هُمْ یُرَاوُنَ ﴿٦﴾ وَیَمْنَعُونَ الْمَاعُوْنَ ﴿٧﴾

Kövsər Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَاَنْحَرْ ﴿٢﴾
اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴿٣﴾

Kafirun Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
قُلْ یَا اَیُّهَا الْکٰفِرُوْنَ ﴿۱﴾ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ﴿۲﴾
وَلَا اَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ مَا اَعْبُدُ ﴿۳﴾ وَلَا اَنَا عٰبِدُ مَا عَبَدْتُمْ
﴿۴﴾ وَلَا اَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ مَا اَعْبُدُ ﴿۵﴾
لَكُمْ دِیْنُكُمْ وَلِیَّ دِیْنٌ ﴿۶﴾

Nəsr Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اِذَا جَآءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ ﴿۱﴾ وَرَاٰتِ النَّاسَ یَدْخُلُوْنَ فِیْ
دِیْنِ اللّٰهِ اَفْوَاجًا ﴿۲﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ
اِنَّهٗ كَانَ تَوَّابًا ﴿۳﴾

Təbbət Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
تَبَّتْ یَدَا اَبِیْ لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿۱﴾ مَا اَغْنٰی عَنْهُ مَالُهٗ وَمَا كَسَبَ
﴿۲﴾ سَیَصْلٰی نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿۳﴾ وَامْرَاَتُهٗ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ
﴿۴﴾ فِیْ جِیْدِهَا حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ ﴿۵﴾

Ixlas Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ﴿١﴾ اللّٰهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ
يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ﴿٤﴾

Fələq Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ
غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾
وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

Nas Surəsi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ اِلٰهِ النَّاسِ
﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُّوسِّسُ فِي
صُدُوْرِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

Ayətəl-Kürsi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

Mənası:

Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur. (Zatı və kamal sifətləri ilə hər şeyə qadir olub bütün kainatı yaradan və idarə edən, bəndələrini dolandıran və onların işlərini yoluna qoyan) **əbədi, əzəli varlıq Odur. O nə mürğü, nə də yuxu bilər. Göylərdə və yerdə nə varsa (hamısı) Onundur. Allahın izni olmadan (qiyamətdə) Onun yanında (hüzurunda) kim şəfaət (bu və ya digər şəxsin günahlarının bağışlanmasını xahiş) edə bilər? O, bütün yaranmışların keçmişini və gələcəyini (bütün olmuş və olacaq şeyləri) bilir. Onlar (yaranmışlar) Allahın elmindən Onun Özünün istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər. Onun kürsüsü (elmi, qüdrət və səltənəti) göyləri və yeri əhatə etmişdir. Bunları mühafizə etmək Onun üçün heç də çətin deyildir. Ən uca, ən böyük varlıq da Odur!**

Hər Müsəlmanın bilməsi vacib olan 32 FƏRZ

İMANIN ŞƏRTLƏRİ

1. Allahın varlığına və birliyinə inanmaq,
2. Mələklərinə inanmaq,
3. Kitablarına inanmaq,
4. Peyğəmbərlərinə inanmaq,
5. Axirət gününə, öldükdən sonra diriləcəyimizə inanmaq,
6. Qəza-qədər, xeyir və şərin Allahdan olduğuna inanmaq.

İSLAMIN ŞƏRTLƏRİ

1. Kəlməyi-şəhadət gətirmək;
2. Namaz qılmaq (gündə 5 vaxt; səhər, günorta, ikindi, axşam və yatsı),
3. Oruc tutmaq (Ramazan ayında 1 ay),
4. Zəkat vermək (varlı olan şəxslər ildə bir dəfə qazancının qırxdəbirini kasıblara verməsi),
5. Həccə getmək (sağlam və imkanlı olan müsəlmanların ömründə bir dəfə Kəbəni və ətrafında olan bəzi müqəddəs yerləri ziyarət etməsi).

DƏSTƏMAZIN FƏRZLƏRİ

Dəstəmazın fərzi 4-dür:

1. Üzü yumaq, 2. Qolları dirsəklərlə birlikdə yumaq, 3. Başın dördüdə birini (əli isladaraq) məsh etmək;
 4. Ayaqları topuqlarla birlikdə yumaq.
- *(Şafeilərə görə niyyət və tərtibə riayət etməkdə fərzdır)

QÜSLÜN FƏRZLƏRİ

Qüslün fərzi 3-dür:

1. Ağzı yumaq (mazmaza),
 2. Buruna su çəkmək və burunu yumaq (istinşaq),
 3. Təpədən dirnağa qədər bütün bədəni, (iyənə ucu qədər quru yer qalmayacaq şəkildə) yumaq.
- *(Şafeilərə görə niyyət etmək fərzdır)

TƏYƏMMÜMÜN FƏRZLƏRİ

Təyəmmümün fərzi 2-dir:

1. Təyəmmümə niyyət etmək,
2. Əlləri torpağa və ya torpaq cinsindən (daş, kərpic, çınqıl kimi) bir şeyə bir dəfə vurub əvvəlcə üzü, sonra bir daha vurub qolları məsh etmək.

NAMAZIN FƏRZLƏRİ

Namazın fərzi 12-dir. Bunlardan 6-sı namaza başlamadan yerinə yetirilən fərzlərdir. Bunlara **Namazın Şərtləri** deyilir. Namazın fərzlərindən 6-sı da namazın içində yerinə yetirilən fərzlərdir. Bunlara **Namazın Rükunları** deyilir. Namazın fərzlərindən biri və ya bir neçəsi olmazsa, o namaz batil olar. Sırası ilə namazın fərzi belədir:

NAMAZIN ŞƏRTLƏRİ

1. **Hədəsdən Təharət:** Dəstəmaz, qüsl və təyəmmüm almaq kimi.
2. **Nəcasətdən Təharət:** Bədənimizi, paltarımızı və namaz qılacağımız yerləri kirlərdən (namaza mane olacaq pisləklərdən) təmizləmək.
3. **Sətri-övrət:** Ayıb yerlərini örtmək. Kişilərdə ayıb yerləri göbək ilə diz qapağı arası, qadınlarda isə əl, üz və topuqlardan aşağı ayaqları xaric bütün bədəni övrət sayılır.
4. **Qiblə:** Məkkə şəhərində yerləşən Kəbəyə tərəf dönərək namaz qılmaqdır.
5. **Vaxt:** Hər namazı özünə aid olan vaxtında qılmaqdır.
6. **Niyət:** Hansı namazı qılacağını bilmək, niyyət etmək.

NAMAZIN RÜKUNLARI

1. **İftitah Təkbiri** (Başlama Təkbiri): Namaza "Allahu Əkbər" təkbiri ilə başlamaq.
2. **Qiyam:** Namazda ayaq üstə durmaq.
3. **Qiraət:** Namazda Qurani-Kərimdən bir miqdar oxumaq.
4. **Rüku:** Namazda əllər dizlərə çatacaq şəkildə əyilmək və vücudu yerə paralel tutmaq.
5. **Səcdə:** Namazda burnu, alını, əlləri, dizləri və ayaqları yerə qoymaq.
6. **Qədəyi-axirə** (Son Oturma, Təşəhhüd): Namazın axırında, son oturuşda təşəhhüd miqdarı (əttəhiyyatu oxunacaq qədər) oturmaq.